

RICHARD SWINBURNE'ÜN VAHİY ANLAYIŞI

Richard Swinburne's Revelation Understanding

Dr. Yaşar TÜRK BEN

e-posta: yasarturkben@hotmail.com

Özet: Bazı dinler, Tanrı'nın insanların inandığı hususlarla ilgili olan kesin hakikatleri vahyettiğini iddia ederler. İslam, Kuran'ın Hz. Muhammed'e vahyedildiğini ve Onun vasıtasıyla bütün insanlara bu vahyin gönderilmiş olduğunu ileri sürer.

Swinburne'e göre vahiy, Tanrı'nın kendisi olabileceği gibi, onun hakkındaki önermesel hakikatler de olabilir. Ona göre, Hıristiyan vahyi ikisini de içine almaktadır, başka bir deyişle, Tanrı, tecessüm etmiş ve kendisini bu yolla yeryüzünde göstermiştir ve hayata dair değişik önermesel hakikatleri açıklamıştır. Swinburne önermesel vahyi savunmaktadır ve bu açıdan Müslümanların görüşüne yakın bir anlayışın savunusunu yapmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vahiy, İncil, Kutsal Kitap, Kilise, Tanrı

Summary: Some religious claim that God has revealed certain truth which it matters that humans believe. Islam claims very firmly that the Quran is revelation to Muhammad and through him to the world. Muslims maintain that the Quran has inimitable language which is the sign Muhammad brought.

According to Swinburne, divine revelation may be either of God, or by God of propositional truth. Swinburne has argued that the Christian Revelation has involved both, in the other words, God became incarnate and was in some degree made manifest on Earth, and through that incarnate life various propositional truths were announced.

Key Words: Revelation, Bible, Church, God

Giriş

Vahiy genel olarak Tanrı tarafından peygambere insanlara iletmesi için bir emir veya düşüncenin bildirilmesi¹ şeklinde anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle Peygambere gelen tanrısal kelam ve haber, bir düşünce ya da buyruğun Tanrı tarafından elçisine ilham edilmesi; Tanrının yüksek önemi haiz mesajlarını, kendi varoluşu, sıfatları, iradesi, vb. ile ilgili temel bilgileri insanlığa Peygamber aracılığıyla iletme yoludur.

İslam ile Hıristiyanlığın kutsal kitap anlayışları birbirinden bir hayli farklıdır. Müslüman teologlar vahyedilen şeyin mahiyeti hususunda görüş birliği içerisinde. Müslümanlara göre, en büyük mucize, vahiyssel bildirimlerin toplandığı Kur'an-ı Kerim'dir. Başka bir ifade ile vahyedilen şey Kur'an'dır. Müslümanlara göre, Kur'an'ın mütevatir olarak bize kadar geldiği hususu hiçbir şekilde tartışma konusu yapılamaz.² Hz. Peygamberden başka hiçbir peygamberin devam edegelen mucizesi yoktur.³ Kur'an dil, belagat, içerik, bütünlük, anlam, üslup vb. niteliklerinden dolayı mucizelerin en büyüğüdür. Kur'an'ın üslubunun akıcılığı, insana hayret veren nazımla bir arada bulunan feshahati, Arapların gerek şiirlerinde gerekse hutbelerinde kullandıkları metotlardan bambaşka bir metot kullanması ve böyle bir nazımla böyle bir akıcılığın bir araya gelmesi insanların kudretinin dışında bir mucizedir.⁴ Kur'an'ın vahyi inkâr edenlere cevap verdiği en etkili yollardan biri, kendisinin bir benzerini ortaya koymalarını muhaliflerinden tekrar tekrar isteyerek onlara meydan okumasıdır.⁵ Onlar, Kur'an'ın Hz. Muhammed'in bir uydurması olduğunu her iddia ettiklerinde, Kur'an onlardan onun benzeri bir söz getirmeleri konusunda kendilerine meydan okumuştur.⁶ Hz. Muhammed'i yalanlayanlar tarafından, Kur'an'ın onun tarafından uydurulduğunu iddia ettiklerinde, onlardan Kur'an'a benzer bir kitap getirmeleri istenmiş daha sonra bu talep on sure ve on âyete kadar indirilmiştir.⁷

Görüldüğü gibi İslam'da, Kur'an vahyin bizatihi kendisiyken Hıristiyanlıkta bazı farklı görüşler olmakla beraber vahiy, ete kemiğe bürünüp Tanrı olarak görünen İsa'nın kendisi ve ona şahit olanların tecrübelerinin kendisidir. Diğer bir tabirle o vahyin kendisi olan İsa'nın

¹ Hasan Eren-N. Gözaydın-İ. Parlatur-T. Tekin-H. Zülfişkar, *Türkçe Sözlük*, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara, 1988, II/1548

² Gazali, *el-İktisâd fi'l-İtikâd*, haz. İbrahim Agah Çubukçu, Hüseyin Atay, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, XXXIV, Ankara, 1962, s. 206. (Bundan sonraki atıflarda bu eser, *el-İktisâd* diye anılacaktır.)

³ Gazali, *İhyau ulumi'd-din*, çev. Ahmet Serdaroğlu, Bedir Yayınları, İstanbul, tarihsiz, s. II/347.

⁴ Gazali, *el-İktisâd*, s. 208.

⁵ Tur, 52/33-34.

⁶ "Yoksa onu uydurdu mu diyorlar? De ki: Eğer doğru eğer doğru söyleyiciler iseniz siz de onun benzeri bir sure getirin. Allah'tan başka, çağırabileceğiniz kim varsa onları da yardıma çağırın!" (Yunus, 10/38)

⁷ Bkz. Hud, 11/13.

söyledikleri ve ona şahit olanların yazdığı kitaplardır.⁸ Müslümanlar arasında vahyin mahiyeti ile ilgili var olan görüş birliği Hıristiyanlar arasında görülmemektedir. İlk dönem Hıristiyan teologlar, Tanrı'nın bir dizi hakikat, önerme veya doktrini vahyettiğini savunurken, başka bir ifadeyle önermesel vahiy anlayışını savunurken, birtakim çağdaş Hıristiyan düşünürleri ise, Tanrı'nın bizzat "kendisini" vahyetmiş olduğunu iddia etmektedir.⁹ Başka bir ifade ile geleneksel anlayışta, Kitab-ı Mukaddes "Tanrı Kelamı" olarak isimlendirilirken, yeni anlayışta sadece İsa Mesih 'İlahi Kelime' olarak isimlendirilir. Bu görüşe göre, Kitab-ı Mukaddes; Tanrı'nın kelamı değil, daha çok Kelam için temel ve ayrılmaz bir şahittir. Tartışmaların esas olarak üzerinde merkezileştiği Yeni Ahit, vahiy karakterli olayların beşeri kayıtlarıdır.¹⁰

1. Richard Swinburne'e Göre Vahyin Mahiyeti ve Kutsal Kitap

Richard Swinburne, "Revelation" adlı eserinin giriş bölümünde vahiy "Tanrı'nın kendisini açması olabildiği gibi, Tanrı hakkındaki önermesel doğrular da olabilir."¹¹ şeklinde tarif etmektedir. Çağdaş bir filozof olan Swinburne, bu tarifi ile vahyin mahiyeti ile ilgili iki ayrı tanım vermektedir. Tanımın birinci kısmı "tarihsel vahiy" anlayışını ya da "kişi merkezli" vahiy anlayışını dile getirmektedir. İkinci kısmı ise, "önerme merkezli" ya da "geleneksel vahiy" anlayışını ifade etmektedir. Swinburne, her ne kadar iki anlayışı da içine alan bir tanım yapsa da, onun tarihsel anlayışı reddetmemekle beraber daha çok geleneksel anlayıştan yana tavır koyduğu anlaşılmaktadır.¹²

Swinburne'ün vazgeçilmez olarak kabul ettiği geleneksel anlayışı izah etmeden önce, ortaya çıkışı geleneksel anlayışa göre daha yeni olan tarihsel vahiy anlayışına değinmekte yarar görüyoruz.

Tarihsel (*historical revelation*) vahiy anlayışı, XIX. yüzyılın ilk yıllarında Protestan Hıristiyanlık arasında yaygın bir görüş haline geldi. Bu anlayışa göre, vahyin muhtevası, Tanrı hakkındaki hakikatlerin bir bütünü değil, beşeri tarih içerisinde bir bütünlük suretiyle insanların tecrübe dünyasına giren Tanrı'nın bizzat kendisidir. Bu bakış açısından teolojik önermeler, teolojik önerme olmaları hasebiyle vahyedilmemişlerdir. Bunlar,

⁸ Bkz. Thomas Michel, *Hıristiyan Tanrı Bilimine Giriş*, Orhan Basımevi, İstanbul, 1992, s. 18.

⁹ M Watt, *Günümüzde İslam ve Hıristiyanlık*, çev. Turan Koç, İz Yayıncılık, İstanbul, 1983, ss. 147-157. Ayrıca bkz. Recep Kılıç, *Modern Batı Dünyasında Vahiy*, Ankara, 2001, ss. 54-110

¹⁰ Aydın Işık, *Bir Felsefi Problem Olarak Vahiy ve Mucize*, Elis Yayınları, Ankara, 2006, s. 58.

¹¹ Swinburne, *Revelation: from Metaphor to Analogy*, Clarendon Press, 1992, s. 2.

¹² Bkz. Swinburne, *Revelation*, s. 4.

vahiy karakterli olayların önemini anlamak için gösterilen beşeri teşebbüsleri temsil ederler.¹³

Bu görüşün mensupları, Tanrı'nın kendisini vahyettiği "kişisel karşılaşma" veya "Tanrı ile yüz yüze gelme" gibi terimlerden ne anladıklarını tam olarak açıklama teşebbüsünde bulunmuyorlar. Ama muhtemelen dini tecrübeye yaşanan türden kişisel bir hazır bulunuşu içeren bir tecrübe ürününü kastediyorlar. Buradaki esas vurgu, Tanrı'nın kişisel olarak ortaya çıkışı üzerinedir, yoksa kişisel karşılaşmadan soyutlanmış kelimelere değildir.¹⁴ Watt, Hıristiyan düşüncesinde son zamanlarda ortaya çıkan bu anlayışı şu şekilde özetlemektedir: Vahiy "Tanrı'nın bir faaliyetidir." Yani vahiy olayında Tanrı bizzat kendini malum eder. Bu demektir ki vahiy sözle ifade edilse bile Tanrı'nın bir faaliyeti olarak anlaşılmalıdır. Diğer bir ifadeyle vahiy, "İlahi bir faaliyet tarzı olup Tanrı bu yolla insanlarla irtibat kurar; onları bir tutum takınmaya ve işbirliğine çağırır." Vahiy bu şekilde anlaşılınca, onu kutsal kitaplara konmuş bir hakikat teminatı şeklinde anlayan eski görüş yanlış olmamakla beraber, eksik ve yetersiz görüldü. Watt'a göre, bu yetersizliğin giderilmesi gerekiyordu. Yeni görüş vahiy, insanlara yönelen ve onlardan cevap bekleyen bir Tanrı faaliyeti olarak görmektedir.¹⁵

Vahyin mahiyeti hakkında ortaya çıkan görüş ayrılıkları, görüş sahiplerinin Kutsal Kitap anlayışlarını da doğrudan etkilemektedir. Bu yüzden kişisel vahiy savunanlar için Kutsal Kitap adeta sadece vahye tanık olanların gözlemlerini yazıya geçirmelerinden ibarettir. Luther, Kutsal Kitab'a otoritesini verenin, sadece muhtevası olduğunu, durmadan tekrar etmiştir.¹⁶ Eski Ahit'in peygamberleri tarafından haber verilmiş olan bu muhteva, bizzat İsa'nın şahsiyeti olarak bedenleşmiş, sonra ölmüş ve nihayet insanın kurtuluşu için dirilmiştir. Kutsal Kitap, İsa'yı taşıdığı ölçüde Tanrı'nın kelimidir. Bunun için Luther, Kutsal Kitabı, Hz. Musa'nın içine konularak terk edildiği sepetle mukayese etmiştir. Luther, burada önemli olanın Musa olduğunu, yoksa, sepetin öneminin olmadığını belirtir. Çünkü sepet, görevini ifa eder etmez değerini kaybedecektir.¹⁷

İlk döneme ve ortaçağa hâkim olan, bugün de Roma Katolik dünyasınca ve aynı zamanda muhafazakâr Protestanlarca temsil edilen "önerme merkezli" vahiy anlayışına göre vahyin muhtevasını, önermelerde açıklanmış olan hakikatlerin bir bütünü oluşturmaktadır.¹⁸ Önermesel anlayışı tarihsel anlayıştan ayıran temel özellik, Kitab-ı Mukaddes'e

¹³ Kılıç, *a.g.e.*, ss. 54, 72.

¹⁴ Kılıç, *age.*, s. 73.

¹⁵ W. M. Watt, *Modern Dünyada İslam Vahyi*, çev. Mehmet S. Aydın, Hülbe Yayınları, 3. baskı, Ankara, 1982, s. 24.

¹⁶ Oliver Clement, *Hıristiyan İlahiyatı*, çev. Mehmet Aydın, Arı Basımevi, Konya, 1983, s. 104.

¹⁷ Clement, *a.g.e.*, s. 105.

¹⁸ Kılıç, *age.*, s. 38.

verdikleri farklı statüden ileri gelmektedir. Çünkü önerme şeklindeki vahyin taşıyıcısı Kitab-ı Mukaddes'tir.

Swinburne, tarihsel vahiy anlayışını, vahyi sadece Tanrı'nın tarihi bir olayda kendisini açmasından ibaret gördüğü için, şu şekilde eleştirir: Şayet Tanrı kendisini bize birtakım tarihsel olaylar ile açacak olsa bunu bize bildirmesi, mesajını bize iletmesi için yine önermesel bir form kullanmak durumundadır. Hıristiyanlıktaki vahyin "önerme merkezli" olmadığını savunanlara Swinburne, önerme formundaki hakikatler olmadan, Tanrı'nın kendisini açığa vurduğu olayların anlaşılmasının mümkün olmayacağını ileri sürerek karşı çıkar.¹⁹ Tanrı, kendisi hakkında birtakım "önermesel hakikatler" bildirmedikten sonra sadece İsa'nın yeniden dirilişine, göğe yükselişine, hayatında gerçekleştirdiği birtakım olaylara bakarak onun kendisini nasıl vahyettiğini anlamak son derece zordur. Çünkü hadiseler kendi kendilerini yorumlayamazlar. Tarihi olayların yorumunu ya Tanrı verecektir ki bu önermesel bir vahiyle olacaktır; ya da Tanrı böyle bir yorum vermeyecektir; bu durumda da vahyin ne şekilde meydana geldiğini bilmek nasıl mümkün olacaktır?²⁰

Swinburne'e göre, hadiseleri kendi gözleriyle gözlemleyemeyen bir toplumun, bu hadisenin vahyi özellikte olduğunu bilmesi, meydana gelen olayın doğru bir tarifine sahip oldukları takdirde mümkün olabilir. Başka bir ifade ile eğer Tanrı kendisini İsa'da gerçekten ifşa ettiyse, en azından İsa'nın yapıp ettiklerinin kendi faaliyetleri olduğu hususunda bazı önermesel hakikatleri vahyetmiş olması lazım gelir. Bununla beraber kendisini olaylarda açığa vurmaksızın da Tanrı'nın kendisi hakkındaki bir hakikati peygamberler aracılığıyla bildirmesi mümkündür.²¹

Görüldüğü gibi Swinburne, vahyi Watt'ın aktardığı gibi, sadece vecd halinde yaşanan bir tür Tanrı ile karşılaşma, bir buluşma şeklinde anlamının yetersiz olduğunu vurgulamaktadır. O, önerme merkezli vahiy anlayışını savunmaktadır. Bu açıdan Swinburne'ün yaklaşımı, İslam'ın vahiy anlayışı ile paralellik arz etmektedir.

Şimdi şu soruyu sormak gerekiyor: Acaba vahyin önermesel olduğunu öne süren Swinburne, Müslümanlar gibi, Kutsal Kitab'ın mucizeliğini öne sürmekte midir? Bu soruya peşinen hayır diyebiliriz. Çünkü Swinburne'ün Kitab-ı Mukaddes anlayışına göre, Kitab-ı Mukaddes'in içinde bulunan önermelerin önemli bir kısmı, yazarların içinde bulunduğu kültür ve kozmolojiyi içinde barındırmaktadır. Önermeleri ikiye ayıran Swinburne'e göre, vahyin birinci çeşidi kültüre bağlı olan vahiydir. Bu vahiy çeşidi daha çok bir bölgenin coğrafyasıyla, tarihiyle, bilimiyle ve teknolojik ön kabulleriyle iç içedir. Örneğin yaratılış teorisi o günün ilmi kabulleri göz önüne alınarak açıklanmış olabilir. Dünya düz ve onun üzerinde sema ve

¹⁹ Swinburne, *age.*, s. 4.

²⁰ Aynı yer

²¹ Aynı yer

onun üstünde de değişik varlıklar tasavvur edilen bir ortamda Tanrı, âyetini şu şekilde göndermiş olabilir: “Tanrı yeri ve göğü yarattı.” Bu âyet ilk etapta düz bir yeryüzü ve onun üstünde bulunan çadır gibi bir yapıyı ima etse de Swinburne’e göre bu dünyanın dört bin yıldan beri var olduğu varsayılsa, âyet bu dünyanın Tanrı tarafından yaratıldığını vurgulamak amacıyla böyle bir ifade kullanmaktadır.²² Kısaca Swinburne Kutsal Kitap’ta günümüz bilim anlayışına uymayan bazı verilerin olabileceğini kabul etmektedir.²³

Müslümanların hiçbir şekilde kabul edemeyecekleri bu anlayışı Swinburne, günümüzde yanlış olduğu anlaşılan birtakım verilerin kutsal metinlerde yer alması Tanrı’nın büyüklüğüne hiçbir hanel getirmez, diyerek savunmaktadır.²⁴ Çünkü ona göre âyetin geçtiği bağlamdan onun bir önerme mi yoksa bir ön kabul mü olduğu anlaşılır. Swinburne’e göre Tanrı’nın amacı kullarına bildirmek istediği mesajları iletmektir, yoksa onun amacı Ortadoğu insanının kozmoloji anlayışını değiştirmek değildir.²⁵ Ona göre Kitabı Mukaddes’in âyetlerinde sık sık yanlış tarihsel ve bilimsel ön kabuller bulunmaktadır. Mesela dünya düz, kare şeklinde ve üstte bir kubbe tasavvur edilmektedir. Swinburne bu konudaki görüşlerini şu şekilde açıklıyor: “Ben Tanrı’nın nihai anlamda, Kitab-ı Mukaddes’in yazarı olduğunu kabul ediyorum. Fakat Tanrı’dan gelen ilhamın yazıya aktarılmasında insan yazarların büyük bir özgürlüğü vardır. En azından üslup ve kullandıkları dil konusunda, bu böyledir. Bu benim görüşümdür. Başkaları buna katılmak zorunda değiller.”²⁶

Aslında bu anlayış sadece Swinburne’ün değil Hıristiyanlığın ana damarını teşkil eden Katoliklerin genel görüşüdür. Swinburne ile aynı gelenekten beslenen Thomas Michel, bu konuyu şu şekilde açıklamaktadır: Hıristiyanların nazarında, zımnen birbirinden farklı olarak kabul edilen iki olgu vardır. Tanrı tarafından verilen kurtuluş mesajı (mazruf) ile bu mesajın veriliş şekli, haberin sunulduğu “zarf.” Bu haber Tanrı tarafından verilmiştir, dolayısıyla bütün Hıristiyanlar gerçek olduğuna inanır. Sunuluş şekli ise sadece Tanrı’ya ait değil, Tanrı’nın kullandığı insanî araca, Kitab-ı Mukaddes’in yazarına aittir ve bu yazar bütün diğer insanlar gibi yetenekleri bakımından sınırlıdır. Katolik Kilisesinin görüşüne göre Tanrısal mesaj, Tanrı’nın insan yazar aracılığı ile öğretmek istediklerini içerir.²⁷ İnsan yazar, Tanrı’dan gelen mesajı kendi kültürüne, kendi şahsi üslubuna göre ve yaşadığı toplumun anlayabileceği şekilde iletecektir; ancak bunlar, sadece şekille, mesajı taşıyan zarfıla ilgilidir. Hıristiyanlar, tarihî ve edebî yöntemlerden yararlanarak kutsal yazı alanında yürüttükleri geniş araştırmalarda, Tanrı’nın yanılabilir bir insanın aracılığıyla iletmek istediği

²² Swinburne, *age.*, s. 77.

²³ Aynı yer

²⁴ Aynı yer

²⁵ Aynı yer

²⁶ Swinburne, *age.*, s. 195.

²⁷ Bkz. Michel, *a.g.e.*, s. 15-16.

mesaj kavramını, doğru bir kaide üzerine oturtmuşlardır. Bütün dünya üniversitelerinde, ilahiyat fakültelerinde Kitab-ı Mukaddes enstitülerinde ve ruhbun okullarında süregelen eleştiri çalışmaları “mektubu zarftan çıkarmak” kutsal yazıların içerdiği Tanrı mesajını meydana koyma çabası olarak nitelendirilebilir.²⁸

Swinburne nihai anlamda Kitab-ı Mukaddes’in Tanrı tarafından vahyedildiğini kabul etmekle beraber, ona, insan elinin karışmış olduğunu kabul etmektedir. Dolayısıyla bilimin ortaya koyduğu hakikatlerle uyuşmayan bazı İncil âyetlerinin İncil’in yazıldığı dönemde kabul görmüş bazı inanışlar olduğunu iddia etmektedir. Eğer bunları anlamak istiyorsak, o dönemin genel kabulleri ile ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olmalı ve o âyetleri o verilerin ışığında yorumlamalıyız. Swinburne’e göre böyle bir çıkış noktasından hareket edilmediği takdirde kutsal metinlerde yer alan veriler “O döneme aittir.” denilerek reddedilebilir. Mesela, eğer Kutsal metinlerde âlemin Hz. İsa’nın doğumundan 4004 sene önce yaratıldığı yazılıysa, bu bilgiyi vahiy ürünü gibi telakki edip bir din bilim çatışması algılamasına gerek yoktur. Çünkü söz konusu bilgi, o dönemin tahminleri sonucu ortaya çıkmış olabilir.²⁹

Swinburne’ün bu görüşlerinin İslam’ın görüşleriyle uyuşmadığı gayet açıktır. Mehmet Aydın’ın belirttiği gibi, Kur’an’da yukarıda zikrettiğimiz gibi kozmolojik iddialar yoktur. Kur’an’ın öne sürdüğü önermeler için belli kurallar dâhilinde tevil yoluna gidilebilir, ancak söz konusu önermeler nüzul çağındaki gerçek dışı kabuller olarak görülemez.³⁰ Swinburne’ün, vahyin amacının ortaçağ insanının kozmoloji anlayışını düzeltmek olmadığına dair düşüncesinden yola çıkarak, Kutsal Kitap’taki bazı âyetlerin bilimle çatışmasını makul görmesini, İslam düşüncesinin vahiy anlayışı ile bağdaştırmak mümkün değildir.

2. Swinburne’e Göre Kilise ve Kutsal Kitap

Geleneksel Hıristiyanlık anlayışı içerisinde değişik akımlar bulunmaktadır. Bunların başında evanjelik akım gelmektedir. Bu akıma göre, tabiatüstü vahiy Kitab-ı Mukaddes zamanında bildirilmiş, daha sonraki dönemde doktrin formunu almıştır.³¹ Bir bütün olarak Kitab-ı Mukaddes ve onu meydana getiren bütün cüzler hatadan tamamıyla münezzehtir ve Tanrı’nın yazılı sözüdür. Kitab-ı Mukaddes dönemi sonrasında yaşayan insanlar için, o, objektif hale getirilmiş vahiydir. Bir bütün olarak okutulduğunda Kitab-ı Mukaddes kendi kendini yorumlar, dolayısıyla

²⁸ Aynı yer

²⁹ Swinburne, *age.*, s. 77.

³⁰ Mehmet Aydın, *Din Felsefesi*. Selçuk Yayınları, İstanbul, 1996, s. 268.

³¹ Kılıç, *age.*, s. 59

Kitab-ı Mukaddes dışında yanılmaz bir yorumlama organına ihtiyaç yoktur.³²

Tercihini her zaman önermesel vahiyden yana koyan Swinburne, bu iddialı görüşlere katılmamaktadır. Swinburne'e göre, Kilisenin tek tek kitapçıkları (Tekvin, Çıkış, Yuhanna, vs.) toplayıp bir kitap oluşturması bu kitapçıklara yeni bir anlam verdi. Oysa bu kitapçıkların her birinin kendine özgü sosyal ve kültürel bağlamları vardır.³³ Swinburne'e göre, İncil yazarlarını kontrol eden Tanrı'nın varlığını postülat olarak koymadan ve ilk asırdan itibaren vahyi aktaran bir Kilisenin varlığını kabul etmeden Kitab-ı Mukaddes'i yorumlamak neredeyse imkânsızdır.³⁴ Swinburne, Kilisenin otoritesi ve Tanrı'nın kontrolü kabul edilmeden kitapçıklar arası çelişkilerden kurtulmanın imkânsız olduğunu iddia etmektedir ve "Bir haritaya ihtiyacımız vardır, yoksa Kitab-ı Mukaddes, hiç de açık değildir." diyerek bu haritanın, KİLİSE olduğunu belirtmektedir.³⁵

Swinburne'e göre, Orijinal vahyi yorumlamada Kilisenin rolünü sınırlamak hiç makul değildir. İnsanların ve inananların çoğu Hıristiyanlığın tarihini ve vahyin orijinalini elde edip okuyup, oradan bir teori oluşturacak seviyede değildirler.³⁶

Kilisenin vahyi yorumlamadaki rolünü Swinburne, şu şekilde belirtir: İncil yazarlarını kontrol eden Tanrı'nın varlığını postülat olarak koymadan ve ilk asırdan itibaren vahyi aktaran bir Kilisenin varlığını kabul etmeden Kitab-ı Mukaddes'i yorumlamak neredeyse imkânsızdır.³⁷ Swinburne, Kilisenin otoritesi ve Tanrı'nın kontrolü kabul edilmeden kitapçıklar arası çelişkilerden kurtulmanın imkânsız olduğunu iddia ediyor ve "Bir haritaya ihtiyacımız vardır. Yoksa Kitab-ı Mukaddes, hiç de açık değildir."³⁸ diyerek bunu ifade etmektedir.

Ayrıca, Swinburne, Protestanların "Kitabı yorumlamak için kitabı kullanın" ifadesini saçma bulur. Çünkü kitap bir tek yazma tarzına ait değildir. Değişik kültürlerde, coğrafyalarda ve hatta Eski Ahit göz önüne alındığında aralarında bir hayli zaman farkı vardır. Bu yüzden, diyor Swinburne, "Kitab-ı Mukaddes'i yorumlarken bir kılavuza ihtiyacımız var, mukaddime niteliğinde bir takım ilkelere ihtiyacımız var. Bu kılavuz da Kilisenin ortaya koyduğu amentü (*creeds*) olacaktır. Kilisenin bu ilkeleri ortaya koyması tamamen Tanrı'nın yönlendirmesi ile olmuştur." Swinburne, bu ilkeleri "her şeyi düzenli olarak asmak için gerekli olan askılar" olarak niteliyor.³⁹

³² Kılıç, *age.*, s. 80.

³³ Bkz. Swinburne, *Revelation*, s. 175.

³⁴ Swinburne, *age.*, s. 176.

³⁵ Swinburne, *age.*, s. 177.

³⁶ Swinburne, *age.*, s.128.

³⁷ Swinburne, *age.*, s.176.

³⁸ Swinburne, *age.*, s.177.

³⁹ Swinburne, *age.*, s.178.

Swinburne, Ireneous, Tertullian, Vincent of Lerins, Trent Konsil gibi Kilise babalarının ve konsillerin kendi görüşünü desteklediğini belirtiyor. Swinburne, görüşlerini desteklemek için şu şekilde bir örnek verir: Eski Ahit'te yer alan birtakım şer'î hükümler Yeni Ahit'te yer almamaktadır. Bu durumda eğer "Kitab-ı Mukaddes kendi kendini yorumlar." dersek bu işin içinden nasıl çıkacağız? Swinburne'e göre, bu problemi Kitab-ı Mukaddes değil Kilise çözmüştür.⁴⁰

Sözün özü, Swinburne, çağdaşları olan birçok düşünürün önermesel vahiy anlayışını terk etmelerine rağmen, önerme merkezli vahiy anlayışının savunuculuğunu yapmaktadır. Vahyin muhtevasının önermesel olması gerektiğini öne süren Swinburne bu yönüyle İslam'ın vahiy anlayışı ile benzer düşüncelere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Swinburne, Müslüman teologların Kur'an için öne sürdüğü öne sürdüğü gibi, Kitab-ı Mukaddes'in dil, belagat, anlam, nazım vs. yönlerden mucizevî olduğunu iddia etmemektedir.

Swinburne, Kitab-ı Mukaddes'in ne sadece tecrübelerin bir kaydı olarak görmekte ne de Tanrı tarafından onun kelimesi kelimesine Kitab-ı Mukaddes yazarlarına yazdırıldığını ve hatadan münezzehliğini iddia etmektedir.⁴¹ Ona göre Kitab-ı Mukaddes, ilahî hakikatleri barındıran ve bizim kendi başımıza içinden çıkamayacağımız kefare, cennet, cehennem, ahiret, günlük hayat ile ilgili yapılması ve yapılmaması gereken önermeleri içeren bir kitaptır.⁴² Her ne kadar insan yazar tarafından kaleme alınmış olsa da kaynağı ilahidir. Bu görüşlerinden anlaşıldığı gibi Swinburne'ün, geleneksel Katolik anlayışa bağlı kaldığı görülmektedir.

BİBLİYOGRAFYA

AYDIN, Mehmet, *Din Felsefesi*, Selçuk Yayınları, İstanbul, 1996.

CLEMENT, Oliver - Albert M. Besnard, *Hristiyan İlahiyatı*, Çev. Mehmet Aydın, Anı Basımevi, 1991.

DENINGER, Johannes, "Revelation", *The Encyclopedia of Religion*, ed. Mircea Eliade, New York, 1987.

EREN, Hasan - N. Gözaydın - İ. Parlatur - T. Tekin - H. Zülfikar, *Türkçe Sözlük*, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara, 1988.

GAZALİ, *el-İktisâd fi'l-itikad*, haz. İbrahim Agah Çubukçu, Hüseyin Atay, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, XXXIV, Ankara, 1962.

----- *İhyau ulumi'd-din*, Çev. Ahmet Serdaroğlu, Bedir Yayınları, İstanbul, tarihsiz.

⁴⁰ Aynı yer

⁴¹ Bkz. Kılıç, *age.*, s. 82.

⁴² Bkz. Swinburne, *age.*, ss. 71-72.

- HICK, John, "Revelation", *The Encyclopedia of Philosophy*, ed. Paul Edwards, C.VII, New York, 1967, ss.189-191.
- İŞİK, Aydın, *Bir Felsefi Problem Olarak Vahiy ve Mucize*, Elis Yayınları, Ankara, 2006.
- KILIÇ, Recep, *Modern Batı Dünyasında Vahiy*, Ankara, 2001.
- MICHEL, Thomas, *Hıristiyan Tanrı Bilimine Giriş*, Orhan Basımevi, İstanbul, 1992.
- SWINBURNE, Richard, *Revelation: From Metaphor to Analogy*, Clarendon Press, 1992.
- *The Chorenge of Theism*, Clarendon Press, Oxford, 1977.
- *Faith and Reason*, Clarendon Press, Oxford, 1981.
- WATT, W. M., *Modern Dünyada İslam Vahyi*, Çev. Mehmet S. Aydın, Ankara, 1982.
- *Günümüzde İslam ve Hıristiyanlık*, Çev. Turan Koç, İz Yayınları, İstanbul, 1991.